

POPRAVENÍ Z POLITICKÝCH DŮVODŮ V KOMUNISTICKÉM ČESKOSLOVENSKU

Společná tisková zpráva Ústavu pro studium totalitních režimů a města Žatec ze dne 21. října 2025

Problematika politických poprav v Československu v období vlády KSČ dlouhodobě přitahuje pozornost veřejnosti. Unikátní kolektivní monografie s názvem *Popravení z politických důvodů v komunistické Československu*, na které se podílel tým archivářů a historiků pod vedením Petra Malloty více než 15 let (a která má rozsah 3600 stran) mapuje všechny doposud známé tragické kauzy. Tisková konference spojená s prezentací knihy se uskuteční 21. října 2025 ve 13 hodin v refektáři Kapucínského kláštera v areálu Klášterní zahrady v Žatci. Prezentace pro širší veřejnost pak začíná v 17 hodin tamtéž. Akce proběhne za přítomnosti zástupců Městského úřadu Žatec a zástupců Ústavu pro studium totalitních režimů. Přítomen bude také Jan Sabela, syn popraveného kpt. Karla Sabely, a Zdena Kovářová, dcera žateckého odbojáře Karla Trinera, který byl členem Sabelovy ilegální organizace. Tiskovou konferenci ve 13 hodin slavnostně zahájí Radim Laibl, starosta města.

BRUTALITA TOTALITNÍHO REŽIMU

Justiční vraždy představují jednu z nejbrutálnějších a zároveň nejsofistikovanějších forem teroru. Tento násilný akt totiž umožňuje nejen přímou fyzickou likvidaci skutečných či potenciálních politických odpůrců, ale z hlediska ovládání společnosti zahrnuje také celou řadu dalších funkcí (zastřasování „nepřátel“, mobilizace vlastních příznivců, ideologická indoktrinace apod.). Politické popravy na základě rozhodnutí soudu ale zároveň zachovávají zdání legitimity.

„Nová kolektivní monografie Ústavu pro studium totalitních režimů a Nakladatelství Academia, na které po mnoho let pracovaly tři desítky historiků a archivářů napříč odbornými institucemi, mapuje formou jednotlivých životopisných hesel, koncipovaných jako případové studie, všechny doposud známé tragické kauzy popravených z politických důvodů v komunistickém Československu, celkem se jednalo o 232 osob,“ popisuje Petr Mallota, hlavní editor rozsáhlé monografie. „Rozhodujícím milníkem na cestě k politickým popravám v Československu byl ‚Vítězný únor‘, jímž padla poslední země střední Evropy do osidel komunistické diktatury,“ dodává.

„Je pro nás v Žatci nesmírně důležité, že můžeme společně připomínat tragické osudy těch, kteří se stali obětmi politických represí a nespravedlivých justičních procesů v době komunistického režimu. Kpt. Karel Sabela a další hrdinové, kteří zde žili a působili, nám připomínají cenu odvahy, svobody a odpovědnosti. Připomínka těchto příběhů není jen vzpomínkou na minulost, ale také výzvou, abychom si vážili demokracie a lidských práv. Jsem rád, že právě v našem městě se uskuteční prezentace tak důležité publikace, která přináší komplexní svědectví o těchto tragédiích. Je důležité nezapomínat na ty, kdo položili život za svobodu našeho národa,“ sdělil Radim Laibl, starosta města Žatec, který ocenil především skutečnost, že práce historika Petra Malloty přináší svědectví o masové nezákonnosti a politických procesech první poloviny 50. let minulého století.

POPRAVENÝ DŮSTOJNÍK 21. TANKOVÉ BRIGÁDY V ŽATCI

Mezi popravenými s přímou vazbou na město Žatec figuruje důstojník československé armády kpt. Karel Sabela (1917–1949). Tento mnohokrát vyznamenaný veterán druhé světové války působil od září 1947 jako velitel roty a posléze praporu žatecké 21. tankové brigády. Po komunistickém puči se stal členem odbojové organizace Praha-Žatec, která na březen 1949 plánovala protikomunistické povstání. Právě se Sabelovými tanky se počítalo pro nasazení v Praze, kde měly tvořit hlavní údernou sílu povstalců. Akce byla vyzrazena a skončila mohutným zatýkáním, jehož obětí se stalo okolo 300 osob. Následovaly politické procesy, během kterých bylo vyneseno pět rozsudků smrti. Hrdelní verdikt se týkal i kpt. Sabely, jenž byl popraven spolu s dalšími čtyřmi členy tohoto

protikomunistického podzemí na pankrácké šibenici 18. července 1949. Poté byl tajně pohřben do jednoho z hromadných hrobů Dáblického hřbitova. Inkriminované místo se v nedávné době podařilo lokalizovat a do konce roku se chystá exhumace ostatků tohoto hrdiny druhého i třetího odboje.

MRAZIVÁ STATISTIKA

Největší množství rozsudků smrti po „Únoru 1948“ bylo vyneseno a vykonáno za prezidentské éry Klementa Gottwalda. Šlo o 180 osob (77,6 % z celkového počtu), za Antonína Zápotockého došlo k 46 popravám (19,8 %), za Antonína Novotného byl hrdební trest vykonán v šesti případech (2,6 %). První exekuce se konala rok po komunistickém uchopení moci, v únoru 1949 (Slavoj Šádek), ta poslední v listopadu 1960 (Vladivoj Tomek). Nejmladší obětí se stal Jaroslav Kysela, kterému bylo době poprav ve věznici Praha-Pankrác jen 18 let, 8 měsíců a 17 dní! Na šibenici umíral dlouhých deset minut. Jeho ostatky úřady odmítly vydat rodině a později je nechaly záměrně zničit.

OSUDY, KONTROVERZE, POLITICKÉ PROCESY

Práce samotná je rozčleněna do dvou oddílů. **První tři svazky obsahují kromě 232 životopisných studií popravených z politických důvodů úvodní studii k tématu**, v níž čtenáři naleznou například informace o metodách vyšetřování komunistickými bezpečnostními složkami, o fungování tzv. třídní justice či o osudech ostatků popravených. Na ni pak navazují kopie vybraných dobových dokumentů. **Čtvrtý svazek zahrnuje studie k 34 osobám**, jejichž případy lze v převážné míře označit za mimořádně kontroverzní. Jedná se o kauzy, které leží na hranici mezi politickými a kriminálními delikty, či ji dokonce překračují. Kromě jednotlivých lidských osudů kniha přibližuje celkový stav bádání a zasazuje popravu do širšího rámce politických procesů. Publikace obsahuje okolo 2500 archivních dokumentů a fotografií, mnohdy zcela unikátních, jež byly získány jak z veřejných archivů, tak ze soukromých sbírek.

www.ustrcr.cz

MÍSTA KONÁNÍ AKCÍ:

TISKOVÁ KONFERENCE: 21. 10 2025 VE 13 HODIN, refektář Kapucínského kláštera v areálu Klášterní zahrady.
PREZENTACE KNIHY PRO VEŘEJNOST: 21. 10. 2025 V 17 HODIN, refektář Kapucínského kláštera v areálu Klášterní zahrady.

Adresa: Třída Obránců míru 299, Žatec

MGR. PETR MALLOTA (1980)

Hlavní editor unikátní monografie absolvoval Pedagogickou fakultu UK, obor dějepis – základy společenských věd. Od roku 2008 pracuje v Ústavu pro studium totalitních režimů, kde se jako historik věnuje zejména tématu třetího odboje (pokus o ozbrojené protikomunistické povstání v roce 1949, zpravodajské aktivity čs exilu, ilegální letáky a tiskoviny...) a represí v Československu padesátých let 20. století (především téma popravených z politických důvodů).

Tiráž:

PETR MALLOTA A KOL.: POPRAVENÍ Z POLITICKÝCH DŮVODŮ V KOMUNISTICKÉM ČESKOSLOVENSKU

Odpovědný redaktor: Vojtěch Němec
Redaktora publikace: Jitka Šmídová a kol.
Odborný redaktor: Jan Synek a kol.
Jmenný rejstřík: Josef Schwarz

Obrazová redaktorka: Lucie Veselá
Technický redaktor: Jiří Raška
Obálky navrhl a zpracoval: Jakub Krč
Vydání první, Praha 2024

SLEDUJTE NÁS DÁLE NA SOCIÁLNÍCH SÍTÍCH:[Facebook](#)[Instagram](#)[X \(Twitter\)](#)[YouTube](#)**KONTAKT PRO NOVINÁŘE:**

Město ŽATEC

Tomáš Kassal, tiskový mluvčí,

M: 606 222 681, kassalt@seznam.cz

ÚSTR

Petra Jungwirthová, vedoucí odd. komunikace/ tisková mluvčí

M: 770 172 146 EM: press@ustrcr.cz

ÚSTAV PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ (ÚSTR) je organizační složkou státu, do jehož činnosti lze zasahovat pouze na základě zákona. (Činnost a poslání ÚSTR jsou ukotveny Zákonem o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek 181/2007 Sb. ze dne 8. 6. 2007). Definuje se jako paměťová instituce zkoumající dobu nacistické okupace 1939–45 a dobu komunistické nadvlády 1948–1989. Poskytuje veřejnosti výsledky své činnosti, zejména zveřejňuje informace o době nesvobody, o období komunistické totalitní moci, o činech a osudech jednotlivců, vydává a šíří publikace, pořádá výstavy, semináře, odborné konference a diskuse. Spolupracuje s vědeckými, kulturními, vzdělávacími a dalšími institucemi za účelem výměny informací a zkušeností v odborných otázkách, stejně tak se zahraničními institucemi a osobami, které mají obdobné zaměření. Podřízenou organizací ÚSTR je **Archiv bezpečnostních složek (ABS)**, který spravuje veškeré písemnosti všech bezpečnostních složek z doby nacismu i komunismu, tedy nejenom Státní bezpečnosti, ale i Veřejné bezpečnosti, civilní a vojenské rozvědky. Ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů je Ladislav Kudrna www.ustrcr.cz